

مۇھەممەتجان راشىدىن

جاھان دېگەن ساغرغان سۇنداق

مىللەتلەر نەشرىياتى
بېيجىڭ

مۇھەممەد قەھان راشىدىن

جامان دىگەن پالغان بۇنداق

مىللەتلەر ئەشرىياتى
بېيجىڭ

图书在版编目(CIP)数据

岁月如歌：维吾尔文/买买提江·热西丁著. —北京：民族出版社，2008.12

ISBN 978-7-105-09801-9

I. 岁… II. 买… III. 诗歌—作品集—中国—当代—维吾尔语（中国少数民族语言） IV. I227

中国版本图书馆 CIP 数据核字(2008)第 204244 号

出版发行：民族出版社 <http://www.mzcbs.com>
社 址：北京市和平里北街 14 号 邮编：100013
电 话：010-64290862（维文室）
印 刷：北京迪鑫印刷厂印刷
版 次：2009 年 1 月第 1 版 2009 年 1 月北京第 1 次印刷
开 本：850×1168 毫米 32 开
印 张：9.375
印 数：0001-4000
定 价：15.00 元

ISBN 978-7-105-09801-9/I · 2013（维 286）

مەسئۇل مۇھەررىر : ياقۇپ مۇھەممەتتوۋى
مەسئۇل كوررېكتور

مۇھەممەتجان راشىدىن
جاھان دېگەن يارالغان شۇنداق
(شېئىرلار)

نەشر قىلغۇچى	:	مىللەتلەر نەشرىياتى
ئادرېسى	:	بېيجىڭ شەھىرى خېيىڭلى شىمالىي كوچا 14 - قورۇ
پوچتا نومۇرى	:	100013
تېلېفون نومۇرى	:	010-64290862
ساتقۇچى	:	جايلاردىكى شىنخۇا كىتابخانىلىرى
باشقۇچى	:	بېيجىڭ دىشەن باسما زاۋۇتى
نەشرى	:	2009 - يىلى 1 - ئايدا 1 - قېتىم نەشر قىلىندى
بېسىلىشى	:	2009 - يىلى 1 - ئايدا بېيجىڭدا 1 - قېتىم بېسىلدى
ئۆلچىمى	:	1168×850 م.م. 32 كەسلەم
باسما تاۋىتى	:	9.375
سانى	:	0001-4000
باھاسى	:	15.00 يۈەن

ISBN 978-7-105-09801-9/I • 2013 (维286)

مۇندەرىجە

- 1.....ئىنسان دېگەن ساپ ئالتۇن ئەمەس.
- 3.....شەھەرلىكلەر، سەھرالارغا بېرىپ كېلىڭلار.
- 5.....ئىككى غەزەل.
- 7.....مېنىڭ كۆڭلۈم.
- 9.....سەھراىرىم.
- 13.....شەھەرلەر.
- 15.....ياخشىلار.
- 16.....كېلەلمىسەڭ يالغۇز ئۆتەرەن.
- 19.....سالام خېتى سۆيگۈنىڭ.
- 21.....ھالاك قىلدىڭ ھايانى.
- 24.....باشلىغىلى بولسىدى يېڭىۋاشتىن ياشلىقنى.
- 28.....مېيىلىق بەلكىم بىزگە بىر سىناق.
- 30.....قەلەمكەش بولۇپ قايتۇ قىزلىرىمىز.
- 33.....سەن پەرىشتە بولمىساڭ ئەگەر.
- 34.....قىزىقى يوق ياشلىق كەتكەن ئۆمۈرنىڭ.
- 36.....بارچىمىزدە بىر جاننىڭ غېمى.
- 39.....ئۇنتۇمايلى دېھقاننى.
- 42.....يىللار ئارا.
- 46.....سېنى كۆرگەن چۈشۈم ياخشىكەن.
- 47.....سىياقىڭ زاپە بولمامدۇ.
- 48.....كوچىلارغا چىقما، ئەزىزىم.
- 50.....روژى سايىت تۇتقان قەلەم قولۇمدا.
- 55.....ئەركىلىكنى كۆتۈرمەس دۇنيا.

- 57..... ئايرىلسام كۈتتۈڭ.
 58..... بۇ ھاياتقا كۈلكە بىلەن غەشلىك نۆۋەتچى.
 60..... ئېتىزلارنى سۆيىمە كچىمەن سېنى سۆيگەندەك.
 62..... بىرى چايدۇر، بىرى قەنت-ناۋات.
 65..... بۇلبۇل كەپتۇ بىزنىڭ باغقىمۇ.
 67..... ئۇيغۇر تائاملىرى.
 70..... مۇھەببەتمۇ پەرۋىشكە موھتاج.
 73..... ھەر كۈن.
 75..... يارالدى بىر مۆجىزە مۇھەببەتتە.
 77..... باشلىنار قۇتلۇق ئىشىم سەھەرلەردىن.
 80..... ياخشى بولساڭ.
 82..... ئالتۇن ساقا ئوينىغان بالا.
 85..... توققۇزى تەل تاغلاردۇر تەلكە تاغلىرى.
 88..... تۆھپىكار قانچە بولسا، سەنچە بولار.
 91..... ھەر كۈندىن ئىزدىگىنىم ياخشىلىقتۇر.
 95..... ھەر ئىككىمىز تەڭ ئاداشقان ئىكەنمىز.
 98..... تۇغقانلار.
 100..... كۆڭلۈم.
 103..... گۈل ۋە كېپىنەك.
 105..... قەيسەر قىزغا قەسەدە.
 108..... تىكەنسىز گۈللەر.
 110..... ئېيتقىنا، شۇلاردىن ساقىمۇ سەن، ئاغزىم.
 118..... ھايات قانچە سېخىي بولسىمۇ.
 121..... مەن نېمىلەرنى قىلىۋاتىمەن.
 123..... بىر ئۆزۈڭنى ئويلايدىغان بولۇپ قالما.
 125..... سەن تاشلامسەن دوزاخقا.
 126..... كۆيىمەيمەن ئۆزگىلەر قالغان ئوتتا.

- 127.....مەنمۇ خەقتەك ئىدىسانغۇ، دەيمەن.
- 128.....ئېتىزلارغا باردىڭمۇ قىزچاق.
- 130.....سۆيۈنگەننى سۆيۈپ قوي.
- 132.....قانداق قىلارمەن.
- 135.....ناخشاڭ ئىدى ناشتىلىقىمىز.
- 139.....ئىپپەت-نومۇس ۋەتەن ساڭا.
- 145.....پارچىلار ۋە رۇبائىيلار.
- 155.....ئايلىناي يۈرىكىدىن ياخشىلارنىڭ.
- 158.....قۇتلۇق كۈن نورۇز دېگەن دېھقان ئۈچۈن.
- 162.....ئۇيغۇر ناخشىسى.
- 165.....سىلەر ئۈچۈن شائىر بولغانمەن.
- 168.....يەتمەپتىمەن ئەجەب قەدىرىڭگە.
- 170.....بالدۇر كەتكەن ئۇلۇغ سەن.
- 172.....كەچۈرۈڭ، ئۇلارمۇ ئانا بولىدۇ.
- 175.....ئۆتكۈسى يوق دۇنيادىن كىمنىڭ ياشاپ لوقماندەك.
- 179.....يىللار بىزدىن يەنە سۆيگۈ كۈتمەكچى.
- 181.....سەن تاشلىغان «قارلىق» تا.
- 184.....سەن كەتسەڭ ئەگەر.
- 187.....ئۇيغۇر چاقچاقلىرى.
- 191.....سەن يازغان خەتتە.
- 193.....ياشىرىپ بارىدۇ ھەر كۈنى دۇنيا.
- 197.....قورقىمەن.
- 198.....يار كەلگىچە.
- 199.....ئادەمدەك ياشا.
- 200.....ئالەم ھۆكۈمى شۇنداقىمدۇ.
- 200.....يازغان خەتلىرىڭ.
- 201.....ئۈمىدىسىزلىر.

202	يىراقلاردىن خەت.....
203	ئىشقىڭ بىلەن.....
204	قىزلار، ئەي قىزلار.....
205	كەل، دېگەندە كەلمەيسەن يارىم.....
206	رەنجىشكە نېمە ھاجەت.....
207	جاھان دېگەن يارالغان شۇنداق.....
208	يىغلاپ قالمايلى ياشلىق كەتكەندە.....
209	كېلەلمىسەڭ يالغۇز ئۆتەرمەن.....
210	بۇغداي سۆزۈڭ يوقمىدى سېنىڭ.....
211	بەرمە.....
212	توزۇپ كەتتى تالاي قىزىلگۈل.....
213	سېنى كۆرگەن چۈشۈم ياخشىكەن.....
214	جاڭگالدىكى ئاق توشقان.....
215	خەتلىرىمنى تاشلىۋەتمىگىن.....
216	كاككۇك كەلگەندە.....
216	كېلەلمىسەڭ ئۇنتۇپ كەت مېنى.....
217	سېغىنغاندا كېلەلمىسەڭمۇ.....
219	مېنى سورىساڭ.....
221	ئاغزىڭدىكى نېمە ئۇ.....
222	ئارتىس قىزغا ئارغىنە سۆز.....
224	دەپتۇدەك.....
228	كەپتۇدەك.....
232	يەپتۇدەك.....
235	غەزەللەر.....

ئىنسان دېگەن ساپ ئالتۇن ئەمەس

مەندە نۇقسان ، سېنىڭدە سەۋەن،
چۈنكى، ئىنسان ساپ ئالتۇن ئەمەس.
تۈمەن سەۋەن ئادەملەرگە تەن،
چۈنكى، ئىنسان ساپ ئالتۇن ئەمەس.

قوغۇنلۇققا بىرى شۇمبۇيا،
ئاق قەغەزگە تۆكۈلگەن سىياھ؛
بىرى ئەلگە بەھرى يوق گىياھ،
چۈنكى، ئىنسان ساپ ئالتۇن ئەمەس.

ئەمەللەر ئاز، قەسەملەر تولا،
خاتا باسقان قەدەملەر تولا.
خاتا يازغان قەلەملەر تولا،
چۈنكى، ئىنسان ساپ ئالتۇن ئەمەس.

ئۆز گېپىنى «راست!» دەيدۇ بىرى،
«مەن-مەن» لىكتىن يۈرمەيدۇ نېرى.
بولدى بىرى پۇلنىڭ دىلىبىرى،
چۈنكى، ئىنسان ساپ ئالتۇن ئەمەس.

بىرى يۈرەر ئەلدىن ياتلىشىپ،
شورا بۇزۇپ، تامدىن ئاتلىشىپ؛
كاردىن چىقتى بىرى داتلىشىپ،
چۈنكى، ئىنسان ساپ ئالتۇن ئەمەس.

ئالتۇن رەڭنىڭ نۇرغۇنلىرى مەس،
مەس ئالتۇنغا قىلدۇ خىرىسى.
كۆرۈنگەنگە بولماڭلار ھېرىس،
چۈنكى، ئىنسان ساپ ئالتۇن ئەمەس.

بېغىڭىزنى ئاچماڭ ئالدىراپ،
باغرىڭىزغا باسماڭ ئالدىراپ.
بوينىڭىزغا ئاسماڭ ئالدىراپ،
چۈنكى، ئىنسان ساپ ئالتۇن ئەمەس.

بىرلىرىنىڭ ۋەدىسى يالغان،
بىرلىرى بار يارىدىن تانغان.
بۇ سەۋەنلەر قەدىمدىن قالغان،
چۈنكى، ئىنسان ساپ ئالتۇن ئەمەس.

شەھەرلىكلەر، سەھرالارغا بېرىپ كېلىڭلار

شەھەرلىكلەر، سەھرالارغا بېرىپ كېلىڭلار،
ئېتىزلارنى كۆرمىگەنلەر كۆرۈپ كېلىڭلار.
سىلەرنىڭمۇ ئەجدادىڭلار دېھقاندىر بەلكىم،
سەھرالاردىن تەكتىڭلارنى بىلىپ كېلىڭلار.

شەھەر — ھايات چىنارنىڭ ئەڭ ئېگىز شېخى،
شاختىن چۈشۈپ، پەستىن ئۇچۇر ئېلىپ كېلىڭلار.
بىللە بارسۇن نان ئىلغىغان بالىلىرىڭلار،
ئېگىزلاردىن كۈزدە باشاق تېرىپ كېلىڭلار.

چىشىڭلارغا دورا بەلكىم دېھقاننىڭ نېنى،
ئۆيلىرىدە قورۇنماستىن قونۇپ كېلىڭلار.
سەھرا كۆرمەي شەھەرلىكلەر شۈكۈرلۈك بولماس،
ھەر يىللىقى ھەپتە-ئون كۈن تۇرۇپ كېلىڭلار.

يېڭىۋاشتىن ئەسكە چۈشكەي ئۈنتۈلغان دىيار،
سەھرالارنى دىلغا دەستۇر قىلىپ كېلىڭلار.
ئاختامىلار يادىڭلاردىن چىققاندىر بەلكى،
بىنەملەردە تۆت-بەش زامان يۈرۈپ كېلىڭلار.

ئەيسۇس، ئۇندا ئېگىز بىنا، رېستورانلار يوق،
پاكار-پاكار كەپىلەرگە كۆنۈپ كېلىڭلار.
سىلەر يېگەن ئاق نان ئەسلىي تونۇردا پىشقان،
سىلەرمۇ شۇ تومۇزلاردا كۆيۈپ كېلىڭلار.

ئاندا-ساندا روناق تاپقان بايلىرىمۇ بار،
ئۇلارغىمۇ ئەزىز مېھمان بولۇپ كېلىڭلار.
كۆرۈپ كېلىڭ: نامرات دېگەن بولىدۇ قانداق؟
بۇمۇ بىلىم! شۇ بىلىمگە بېيىپ كېلىڭلار.

قولۇڭلارغا تەلپۈرىدۇ قولۇم-قوشناڭلار،
خالتاڭلارغا بىرەر زاغرا سېلىپ كېلىڭلار.
ھەشەمەتلىك شەھەرلەردە شەيتاندىن يۇققان،
قەلبىڭلارنىڭ كىرلىرىنى يۇيۇپ كېلىڭلار.

ئېگىز شاختا پەيدا بولغان كىبىرنى-كىرنى،
پايانى يوق دالالارغا قويۇپ كېلىڭلار.
شەھەرلەردە ئۇنتۇلمىسۇن ئەسلىي زاتىڭلار،
دېھقان دېگەن كىم بولىدۇ؟ تونۇپ كېلىڭلار.

2001-يىل 26-يانۋار، غۇلجا

ئىككى غەزەل

سەھرا قىزى

ئۆزگە بىر قىز: ئاق كۆڭۈل، ئاق نان چىراي سەھرا قىزى،
 تۈندە گەر ئاي چىقمىسا، ئالەمگە ئاي سەھرا قىزى.
 يازدا ئۇچراتتىم ئېتىزدا مەن ئەتەي ئىزدەپ بېرىپ،
 ئۆز كۆرۈندى سۇ تۇتۇپ، كەچكەندە لاي سەھرا قىزى.
 كەلدى سەھراللىق بولۇپ قالغۇم مېنىڭ شۇ يېزىدا،
 گۇچچىدە قايماق بىلەن ئەتكەندە چاي سەھرا قىزى.
 ئەھلى ئەخلاق باي كېلۇر دەپ ئاڭلىغانمەن بارچىدىن،
 مەن سېلىشتۇرسام ئۆزۈمگە، چىقتى باي سەھرا قىزى.
 بىر ھايا بار جىسمىدا تۇرقىغا مەجنۇنتال قىياس،
 ئەسلا تۆردىن ئىزدىمەس ئۆزىگە جاي سەھرا قىزى.
 شۈبھە يوق ئىشچانلىقىدا، يەرگە بەرگەن ئىشقىنى،
 شۇ ئىشقتىن ئايرىلىپ سالماي ساراي سەھرا قىزى.

ياخشىلار

بەھرى بەرىكەت بېھىساب زۇمرەت بۇلاقتۇر ياخشىلار،
 نە كىبىر، ياكى ھەسەت، كىردىن يىراقتۇر ياخشىلار.

چاڭقىغاندا يەر جاھان ياغقان گويا يامغۇر كەبى،
ئۇسسغاندا چايلىرى تەييار تاۋاقتۇر، ياخشىلار.
ياخشى بولماس ياخشىلار بولماي بۇ ئالەمنىڭ ئىشى،
ئۆزى دەرس، ئۆزى كىتاب، ئۆزى ساۋاقتۇر ياخشىلار.
قايدا بارساڭ ياخشىنىڭ باشىدا مىڭ پەرۋانە بار،
قۇتريغان بوراندىمۇ ئۆچمەس چىراقتۇر ياخشىلار.
ياخشىلاردا بۇردا نانمۇ تەڭ ئېرۇر ھەركىم بىلەن،
ئات ئىگەرلەپ ئۆزگىگە، ئۆزى يايماقتۇر ياخشىلار.
ياخشىلارغا يارۇ ھەمراھ بولمىقىڭدەك قايدا قۇت،
دۈشمىنىڭگە تەڭلىسەڭ تەييار يارماقتۇر ياخشىلار.

2001-يىل 4-فېۋرال، غۇلجا

مېنىڭ كۆڭلۈم

گۈل قاچاڭغا گۈل بولسام، دەيمەن،
سېنى كۈندە كۆرۈپ تۇرغىلى.
ئاشىق بولۇپ يارالدىم ساڭا،
تىللىساڭمۇ كۈلۈپ تۇرغىلى.

دېرىزەڭدىن قاراپ تۇرىمەن،
ئىشىك ئېچىپ چىقساڭ ھويلاڭغا.
لەڭمەن بولۇپ چىققايمەن سويلاپ،
قازىنىڭدىن كۈمۈش چويلاڭغا.

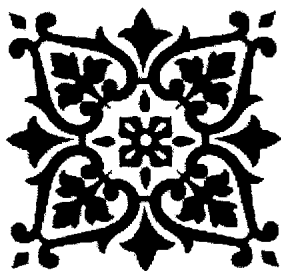
دېرىزەڭدىن كىرگەن شاماللار،
مېنى ئەمەس، سېنى ئىزدەيدۇ.
ياشارسەن ياخشىلار بىلەن،
يامانلاردىن قولۇڭ ئۈز، دەيدۇ.

قارلىغاچلار كۆكلەمدە كەلگەن
ئاۋۋال كىرىپ سېنى ئىزدەيدۇ.

مېنىڭ كۆڭلۈم قارلىغاچلاردەك،
سەندىن ئەسلا ئۆمدىم ئۆزۈمەيدۇ.

2001-يىل 19-فېۋرال، غۇلجا

سەھراىىرىم

ئۇلۇغلايمەن سەھرالار، سېنى،
ئۇنتۇمايمەن ئايدا بولساممۇ.
يانچۇقۇمدا ئۆزۈڭ بەرگەن نان،
ئايدىن ھالقىپ قايدا بولساممۇ.

جايم شەھەر بولغىنى بىلەن،
رىزىم سەندىن پۈتكىنى راستتۇر.
شان-شۆھرىتىم بۇ دۇنيادىكى،
شۇڭا ئاۋۋال ئۆزۈڭگە خاستۇر.

كۆزۈمدە ياش سېنى ئويلىسام،
كەلگەنلەردىن سېنى سورايمەن.
ئەللەر ئەتىر پۇرايدۇ، ئەمما،
مەن ھېلىمۇ بوغداي پۇرايمەن.

ئاينىش ماڭا ئۆلۈم ئەمەسمۇ،
تاغقا چىقسام ئېدىرنى ئۇنتۇپ.
نېمە تاپاي، بالىلىقىمدا—
سەن چاي بەرگەن ھېجىرنى ئۇنتۇپ.